

Kihajolni veszélyes!

Gyerekkorunkban anyánk ezeregyszer is elmondta, ne hajolj ki az ablakon! Nézd az utcát, a vonat mellett száguldó tájat, de a fejedre, kezre vigyázz, és ki ne essél!

Nagyablakos, panoráma autóbusz. És déli kánikula. Jólesne valahonnan egy kis szél, legalább valami levegőmozgás. Az ablakok, ahol lehet — néhány tolóablakos autóbuszon lehet — ütközésig nyitottak. Még az is kevés. Tízéves forma kisfiú — először csak a kezét nyújtja ki a levegőért. Aztán ki is kukucskál. Milyen érdekes onnan kívülről nézve az utca forgalma! Közelebb jönnek az útszéli fák és közelebb az autóbust elelőz teherautók. Akár el is érhetné valamelyiket.

Senki nem szól rá.

Az autóbusz-vezető a viszapillantó tükörből látja az ablakból kihajoló gyereket. És a követőt. Okmár felnőttek. Csak még nem eléggé. A következő megállónál a vezető hátraszól: az ablakon ne tessék kihajolni! Vitakoznak. Idegeség, kánikula... Mivel is egyenlő? Ötven-száz ember utazik a pilóta mögött, vigyázni kell rájuk is, nemcsak az ablakon kihajolókra. Most mit tegyen? Behúzza az ablakot, szó nélkül visszaül a helyére. Mőgötte méltatlankodás. A veszélyhelyzet felismerése nélkül morgolódás. Vannak azért néhányan, akik értik, hogy a buszvezető semmi rosszat nem tett.

P. K.

Július 3.

Nemzetköziszövetke nap

A mozgalom hagyományaihoz híven július első vasárnapján — immár 55. alkalommal — világszerte megünnepelik a nemzetközi szövetkezeti napot.

A hatvan ország 330 millió szövetkezőjét képviselő Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége most közzétett nyilatkozatában a tartós béke biztosítását elősegítő, az igazságos társadalmi és gazdasági rendszert szolgáló szövetkezeti elvek világszerte történő elterjesztését, valamint az együttműködés szélesítését tűzi ki zászlajára. (MTI)

Zöldségről, gyümölcsről

A faiskolából nézve

14. Igen egyszerű logika: ha gyümölcsöt akarunk termelni, fát kell ültetnünk; ha fát akarunk ültetni, oltványokat kell szerezni. Volt rá példa, hogy ezerszámra kellett tűzre vetni a nagyon jó csemetéket, mert nem vette senki, most inkább azt hallani, és ezt lehet olvasni is hivatalos jelentésekben: többek között azért telepítenek kevesebb szőlőt és gyümölcsöt, mint amennyire szükség lenne, mert nincs elegendő oltvány. Ha ennyire egyszerű, a kérdés is egyszerű: miért nem nevelnek eleget a faiskolákban.

A Tisza-Maros-szög Termelőszövetkezet faiskolája esik hozzánk legközelebb, Bódi Jánosnak, a szövetkezet elnökhelyettesének, és Szóráth Gyulának, a nagy hagyományokkal rendelkező faiskola vezetőjének tettük föl tehát a kérdést. Sok apró részletre is kitértünk beszélgetés közben, mert kiderült, hogy innen nézve sok más is látszik. Az őszi-barackkal kezdtük:

— Évekig tartott, amíg sorban kihuzigálták a barackfákat, mert kiéregedtek, vagy nem volt elegendes bajlódni velük — és nem ültettek helyettük. Évek óta emelkedett ennélfogva a barack ára, tehát látni lehetett, hogy szükség lesz megint oltványra. Most égetően kellene. Mennyi van?

— Négyezer.
— Mennyi kellene?
— Szinte hisztérikus az igény iránta: legalább 200 ezer. Természetesen nem országos igény ez, a mi körzetünkben ennyit könnyen el tudnánk adni.
— Mikor lesz?

— Sajnos, sokára. Idén összegyűjtjük a magot, és elültetjük. A vadbarack magja lenne a legjobb, de arra nem is számíthatunk. Jövőre beszemezzük, és a harmadik év őszén elüthetjük. Még újabb három év kell természetesen, mire arról gyümölcsöt kóstolhatunk.

— Tavaly nem ültettek eleget?

— Hetvenöt mázsa magot sikerült szerezni csak, el is ültettük valamennyit. Sok eshetőséget lezámítva is legalább 400 ezernek kellene lennie ebből is, de ki-

pusztította az áprilisi fagy és a fácán.

— Fagyot nehéz riasztani, de fácánt lehet.

— Sokszor ott tanyázik, éppen a riasztóágyú tövében. Nem zavartatja magát.

— Radikálisabb módszer?

— Lelőni nem szabad.

Megálltunk néhány szóra a barackmagnál is. Baromfi-tartásnál az úgynevezett tojótorzsek garantálják az utánpótlást, mert régen rájöttünk, hogy az alkalmanként összegyűjtött tojásokból nem lesz mindig olyan csirke, amelyet szeretnénk. A párhuzam egyszerű: torzsek-ültetvények kellenének a legjobb vadbarackból. Kitalálták persze a kertészek a szaporítás másik, gyorsabb módját is, a zölddugványozást — évente kétszer is elvégezhető —, de külön beruházás szükséges hozzá. Termálkertet szomszédságában érdemes lenne belevágni.

Ha fagy sincs, és fácán sincs, akkor sem biztos, hogy van barackfoltvány. Ebben a gazdaságban most összesen 320 ezer gyümölcsfát nevelnek, és már most tudják, hogy az igényeket követve 1980-ig 600 ezerre lesz szükség. Ha ismerik a termelői terveit, azonnal igazodnak hozzá, de a tervekbe sok minden beleszól. Legfőbb tényező az állami támogatás. Ha sikerülne a mostani egészséges szándékot bölcs belátással tartósfítani, a gyümölcstermesztés minden ága beállhatna a tőle telhető legeredményesebb szintre.

Almából nevelik a legtöbb csemetét ebben a gazdaságban. Meglepett, amikor hallottam, hogy a jonatan kilenc, és a Starking tíz változatát szaporítják. Kevesen keresik a vadanyú oltványokat, inkább azokat, amelyek kicsi fát, de nagy termést adnak, és természetesen azokat, amelyek a lisztharmanak jobban ellenállnak.

Sok olyan újfajta van, aminek a nevét is nehéz lenne elősorolni, de sajnos régi fajta már csak névben ismerős, hírmondója sincs már. A szentiványi, a nyári fontos alma, a Klára-

alma, a selvemalma vagy az árpával érő körte, a szekfűkörte, a lucskos körte mind kiment a divatból. A faiskola nem foglalkozik velük, nyári gyümölcs alig van, mert a mai hűs-hűsönöt éves korosztály nem is ismeri őket, tehát igénye sem lehet rá. Mindnyáian tudjuk, kellene a nyári gyümölcs, állítják az árak miatt ment ki a divatból. A nagyüzem tönkremenne, ha mondjuk száz hektáron árpakörtét termelne, néhány fa pedig másképpen jelentene ráfizetést. A kistermelő azért mondott le róla, mert a kereskedelem nem nyúlt érte, és természetesen a kereskedelemnek is megvan a maga indoka. A nyári gyümölcs hamar romlik, mire a mostani, hosszúra nyúlt lánccal végén a fogyasztóhoz jutna, ehetővé válna. Mondhatnánk, majd az új, nagy teljesítményű hűtőházak segítenek a gondon, de valószínű, hogy nem segítenek. Ha a hűtőházból kerül a nyári gyümölcs a boltok meleg raktáraiba, és pultjaira, akkor is tönkremegy. Vágtott csirkét nem lehetett árulni addig, amíg a boltok nem rendelkeztek hűtőpulttal, ugyanúgy kellene a zöldség- és gyümölcskereskedelemben is a hűtőalkalmatosság.

Faiskolában arról beszélni? Mondhatná bárki, mi köze mindehhez annak, akinek a metszőolló és a szemzőkés a kenyérkereső szerzősága. Pedig még számolgatni is kezdtünk, és oda jutottunk, hogy a hűtés ára megterülne, ha nem kellene a tönkrement portékát kidobni, vagy gyümölcs esetében pálinkát főzni belőle. A faiskolából, a termelési sor küszöbéről sok minden látszik, de természetesen nem oldható meg itt minden. Piackutatók, kereskedelem, konzervgyár, hűtőipar, élelmiszeri szakember, közzgazdász, és ki tudja, ki kellene még ahhoz, hogy a régen áhított összhang létrejöjjön, és az évenként ingadozó, ingadozásával súlyos valutáris károkat is okozó gyümölcstermelés olyan szinten állandósuljon, amelyet természeti adottságaink megengednek, piaci lehetőségeink pedig mekövetelnek.

Horváth Dező

Sörmérés nélkül

Jó úton a Vasutas művelődési ház

A nemrégiben rendezett közművelődési fórumon vették föl: ha nincs italkimérés — büfé sincs, mert így — haszon nélkül! — senki sem vállalja, hogy szendvicseket és üdítő italokat áruljon a kultúrházakban.

Szabó Zoltánné, a Vasutas művelődési ház igazgatója így fogalmaz:

— Ha nincs szesz, nincs haszon.

— A büfé tehát megszűni?

— Igen. Tulajdonképpen a mi helyzetünkben még örülni is lehet ennek, hiszen ezt a művelődési házat néhány éve még nem a legjobb jelzőkkel emlegették Szegeden. Bizonyára tudja, így hívták: a „Kapca”.

— Az ilyen ragadványnevekben mindig van valami kifejező, valami pontos ítélet...

— Tagadhatatlan. Művelődési házuinkat az itt rendezett össztáncok és az itt működő kocsmák tette híressé, sőt hírhedtté.

— Mikor lesz a Vasutas művelődési ház valóban a művelődés háza?

— Úgy gondolom, hogy a legjobb úton vagyunk efelé. Szívós és folyamatos munkával elértük, hogy az itt működő tizenegy szakkör tagjai már valóban otthonuknak érzik a házat. Az, hogy egy program nem műlhatott el öt hordó sör kimérése nélkül — már szerencsére csak emlék. Az össztáncműsorokat le is állítottuk. Többször

előfordult ugyanis, hogy bejötték hozzám az irodába: menjek ki rendet csinálni, mert verekszenek a nagyteremben. Szüksége van-e a fiataloknak erre? Bizonyára nincs. A lemezlovasprogramokat igénylik, érthetően, de a rendbontást nem.

— A nem túl hízelgő örökséggel nyilván nehéz megküzdenni...

— Nem volt nehéz, igaz, könnyű sem volt. Szerencsére mindezt már múlt időben mondhatom. Az élénk rajzoló jövő pedig még a múltnál is szebb. Rövidesen elkezdődik a művelődési ház bővítése. A Rákóczi utcai oldalon új szárny épül, hét új helyiséggel. Egy folyosórendszer köti majd össze az épületek. Ezek a szobák elsősorban oktatási célokat szolgálnak majd, de lehetőséget adnak a népművelés komplex és kiscsoportos formáinak megvalósítására is.

— A bővítés nyilván lehetővé teszi, hogy jobban megfeleljenek szerepüknek, hiszen ez a művelődési ház egyben három megye művelődési módszertani központja is.

— Természetesen. Szeretnénk, ha jól működő szocialista brigád klubunk példát adna mindhárom megye vasutasainak, de ugyanezt mondhatom a könyvtári munkáról is. Nálunk 12 ezer kötetnyi könyv van a könyvtárban, de Vásárhelyen és a vasutasok szállójában is van letélt könyvtárunk. Reméljük, hogy a mi munkánk is segít abban, hogy a dolgozók olvasóvá váljanak. Az itteni körülményekről még elmondom, hogy a bővítés során lehetőség nyílik arra is, hogy folyóirat-olvasót létesítsünk.

— Mennyibe kerül a beruházás?

— Pontosan nem tudom megmondani, hiszen nemcsak új szárny épül, hanem a régit is felújítják. Az építkezés összes költsége körülbelül 12 millió forint. P. F.

Antológia — angolul

A Corvina kiadó és a New York-i Columbia University Press közös gondozásában lírai antológia jelent meg — Modern Hungarian poetry címmel —, amely a kortárs magyar

költészetet hivatott megismertetni az angol nyelvű olvasóközönséggel. Negyvenegy mai költő versei szerepelnek a kötet lapjain, Kassák Lajostól és Füst Milántól kezdve napjaink sokat ígérő tehetségeiig.

párt tömegkapcsolataival is indokolni, hiszen a közvélemény régebben még ilyen színvonalú volt. Most gyökeresen más a helyzet: a közvélemény ma már nem helyesli, hanem általában elítéli azt a magatartást, amikor párttag egyházi szertartáson vesz részt, viszont elvárja, hogy ott legyen az egyházi temetésen. A párt realisan számol ezzel a körülménnyel is, noha, a kérdés megítélésében nem a közvélemény a döntő, hanem a párt elvi politikája, a pártfegyelm erősítése, a párttagsággal járó követelmények fokozása.

A KISZ-tagokkal szembeni követelmények némiképpen eltértek. A KISZ a párt kommunista ifjúsági szövetsége, és egyben az egész magyar ifjúság egységes szocialista szervezete. Ebből az elvből kiindulva a KISZ szempontjából a vallásosság alapvetően a párttagsággal szemben támasztott követelményekhez hasonlóan ítélik ugyan meg, de messzemenőleg figyelembe véve a KISZ eltérő sajátosságait, konkrét körülményeit is. A lényeg abban foglalható össze, hogy a KISZ szervezeti szabályzata nem tekinti eleve kizáróknak a vallásosságot, vagyis a KISZ realisan számol azzal, hogy tagjai közé vallásos világnézű fiatalok is bekerülhetnek, viszont a KISZ-ben, mint kommunista ifjúsági szervezetben, a vallás nem magánügy.

Tehát a KISZ szempontjából két dolgot kell egymástól világosan megkülönböztetni. Az egyik annak megítélése, hogy ki lehet a KISZ tagja, a másik pedig az,

hogy a KISZ-tagok esetében közbömböse a világnézeti meggyőződés, magánügy-e a vallásosság. Arra, hogy ki lehet a KISZ tagja, egyértelmű választ ad a szervezeti szabályzat, amely helyesen nem írja elő követelményként a tudatos ateista meggyőződést, lehetővé téve azoknak a fiataloknak a felvételét is, akik valamilyen módon vallásosak.

Az adott körülmények figyelembevételével, a különböző helyek sajátosságainak megfelelően kell alkalmazni ezt az elvet is. Más és más lehet a helyzet, eltérhetnek a világnézeti követelmények, mondjuk, a nehezebb körülmények között dolgozó közvédelmi KISZ-szervezetek, tanyaközpontok stb., illetve a nagyüzemi fiatalok, vagy egyetemi, főiskolai hallgatók körében. Az utóbbiaknál magasabbra lehet állítani a mércét, fejlettebb világnézeti szintet lehet megkövetelni, de egyetlen területen sem lenne helyes eleve ateista meggyőződéshez, kiforrott materialista világnézethez kötni a KISZ-be való felvételt, hiba lenne kimondani, hogy akinél kimutatható valamiféle vallásosság, az nem lehet KISZ-tag.

A KISZ az ifjúság kommunista nevelő iskolája, a KISZ-es élet a párttagságra való felkészülés egyik legfontosabb erőpróbája, a kommunistává válás kezdete. Ezért a KISZ-korosztálytól nem lehet elvárni megkövetelni a kiforrott világnézeti meggyőződést, s a KISZ-be való felvétel-

nél sem lenne helyes az ateista világnézet kizárólagosságát kimondani. Tudjuk, hogy a materialista meggyőződés az ateista világnézet tudatos vállalásához vezető út nem mindenkinél egyforma: vannak, akiket gyermekkoruktól az új világnézet szellemében neveltek, s minden átmenet nélkül kialakul bennük az ateista világnézeti meggyőződés, másokat viszont vallásos hatások is érik, s vagy vallásossá válnak, vagy pedig keveredik bennük a régi és az új világnézet.

Megfigyelhető igen gyakran, hogy az ember új világnézete először vallási közömbösséggel párosul, a vallásos világnézettől való eltávolodás első időszakában még nem alakul ki benne a tudatos ateista meggyőződés. Ez különösen jellemző a fiatalok világnézeti fejlődésére, s nem kevés azoknak a száma, akik a fenti értelemben nem rendelkeznek teljesen kiforrott materialista világnézettel. Róluk a KISZ nem mondhat le, tömöríténi és segítenie kell őket abban, hogy világnézetük magasabb színvonalra emelkedjen. Ebből következik, hogy a vallás a pártához hasonlóan, a KISZ-ben sem magánügy. Ez mindenképp azt jelenti, hogy a KISZ egyetlen világnézete, a marxizmus—leninizmus elfogadására, materialista, ateista meggyőződésre nevelő tagjait, s ezért a KISZ-tagság egy részének világnézetében meglévő vallási előítéletek ellen is fellép, ami eszmélet jelent. Ennek eszköze a világnézeti nevelés, a KISZ-tagság meggyőzése a marxista

—leninista világnézet helyességéről, igazságáról, valamint arról, hogy a vallás, mint hamis tudat, kibékíthetetlenül ellentétes a marxizmus—leninizmus világnézetével. A KISZ-ben sem lenne helyes megengedni a vallásos nézetek terjesztését, hiba lenne teret nyitni a vallás befolyásának, a hittételek elfogadásának. A KISZ-tagsággal járó követelmény, hogy az ifjú kommunisták ne vegyenek részt egyházi szertartáson, kivéve az egyházi temetést, ne támogassák, ne segítsék az egyházak, a hitfelekezetek vallási tevékenységét, mutassanak példát a marxizmus—leninizmus iránti elkötelezettségükkel, éljenek a szocialista erkölcs és életmód szellemében.

Körütekintően, nagy hozzáértéssel kell folytatni a vallásos világnézet maradványaival rendelkező KISZ-tagok nevelését, figyelve arra, hogy nem egyforma mélységben él bennük a vallási tudat. A vallásosság különben is jórészt érzelmi töltésű, mindenképpen hiba lenne megbélyegezni, kigúnyolni azokat, akik még nem mindenben szakítottak a vallási előítéletekkel. A marxizmus—leninizmus tanításaitól eltérő világnézeti meggyőződést is tisztelőben tartva, nem tehetünk azonban elvi engedményeket, nem lehetünk közbömbösek a vallásosság szemben, nem mondhatunk le arról, hogy a KISZ minden tagját segítsük az új világnézet elfogadásában, erősítsük ifjúságunkban a szocializmus ügye és eszméink iránti tudatos elkötelezettséget.

DR. FÜLDI PAL